

Dosar 2ra-2300/16

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, Judecător – C. Vâlan
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău: Judecători – D. Manole, Șt. Niță, A. Bostan

ÎNCHEIERE

12 octombrie 2016

municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:
Președinte, Judecător
Judecători

Svetlana Filincova,
Dumitru Mardari, Maria Ghervas

soluționând chestiunea referitoare la admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Finanțelor,

în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
avocatul Panțîru Victor în interesele lui Anatol Mătășaru împotriva Ministerului
Finanțelor și Procuraturii Generale, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor
Interne privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de
urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2016,

CONSTATĂ :

La 18 iunie 2012, avocatul Panțîru Victor s-a adresat în instanță, în interesele
lui Anatol Mătășaru, cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului
Finanțelor și Procuraturii Generale, solicitând constatarea violării Convenției
Europene a Drepturilor Omului și anume art. 3, în sensul că reclamantul a fost
arestat, escortat și deținut în condiții inumane și degradante, a art. 5 alin. (1), în
sensul eliberării unui mandat de arest ilegal, fără a exista o „bănuială rezonabilă” că
reclamantul ar fi săvârșit o infracțiune, a art. 5 alin. (3), în sensul lipsei motivării
încheierii de prelungire a mandatului de arest pe numele lui Mătășaru Anatol,
obligarea Procuraturii Generale de a-și cere scuze în mod oficial și în mod public,
prin intermediul procurorului Igor Popa, în termen de 15 zile de la rămânerea
definitivă a hotărîrii instanței de judecată, recuperarea din contul Ministerului
Finanțelor în beneficiul lui Mătășaru Anatol a prejudiciului moral în sumă de 180
000 lei, precum și a cheltuielilor de judecată . (f.d.3-6, vol. I)

În motivarea acțiunii reprezentantul reclamantului a indicat că la 10.07.2009
lui Mătășaru Anatol, aflându-se sub învinuire pentru participare activă la dezordine
în masă din 07 aprilie 2009, Curtea de Apel Chișinău i-a schimbat măsura preventivă
aplicată în privința sa din arest la domiciliu în eliberarea provizorie sub control
judiciar cu restricțiile impuse de art. 191 alin. (1) CPP. În aceeași zi Gheorghe Vicol

a depus o plîngere împotriva lui Mătăsaru Anatol, precum și în anul 2007 l-ar fi bătut și jefuit. Reclamantul a fost chemat în aceeași zi la Procuratura Generală pentru a-i fi explicat dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău privind schimbarea măsurii preventive în una mai blîndă, dar ieșind din Procuratură a fost reținut și escortat de 4 persoane îmbrăcate în civil, la Comisariatul de Poliție Orhei, fără a-i fi oferită vre-o explicație sau motivată reținerea.

În Comisariatul de Poliție Orhei a fost întocmit procesul-verbal de reținere, moment în care a aflat motivul reținerii, și anume, că este pornită cauza penală nr. 2009270220, privind bănuiala rezonabilă că la 04.11.2007, în jurul orei 18:00, pe traseul de lîngă satul Zorile, r-nul Orhei reclamantul, împreună cu altă persoană, din intenții huliganice i-a aplicat un șir de lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului lui Gheorghe Vicol, sustrăgîndu-i bunurile materiale, acesta indicînd direct asupra sa ca persoană care a comis infracțiunea, și că în cazul dat există suspiciuni rezonabile de a presupune că bănuitul Anatol Mătăsaru se va sustrage de la urmărirea penală.

A menționat că la 13.07.2009 a fost reținut pentru 10 zile, iar la 17.07.2009 Curtea de Apel Chișinău a respins recursul avocatului său privind anularea încheierii Judecătoriei Orhei din 13.07.2009 și eliberarea reclamantului.

La 18.07.2009 Judecătoria Orhei a prelungit mandatul de arest cu încă 20 de zile, încheierea fiind menținută de Curtea de Apel Chișinău la 24.07.2009.

A menționat, că la 05.08.2009 instanța, care urma să judece fondul acuzării, a decis eliberarea reclamantului pe durata examinării dosarului, astfel încît acesta a fost reținut ilegal timp de 27 de zile, în condiții contrare standartelor impuse de art. 3 al CEDO.

În luna iulie 2009 dosarul penal a fost remis în instanța de judecată, ședința preliminară fiind stabilită pentru 05.08.2009, în cadrul căreia a fost respins demersul procurorului de aplicare a măsurii preventive de arest pe termen de 90 de zile.

La 10.11.2010 în privința reclamantului a fost pronunțată o sentință de achitare, pe motiv că fapta prevăzută de art. 187 alin. (1) lit. b) și f) Cod penal nu a fost săvîrșită de inculpat, sentința fiind menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2011 și decizia Curții Supreme de Justiție din 23 decembrie 2011.

A menționat că în perioada deținerii sub arest nu a beneficiat de condiții conform standartelor impuse de art. 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, or, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Drept urmare arestului ilegal și deținerii în condiții degradante la 07.01.2010 a depus o plîngere la CtEDO referitor la violarea art. 3, art. 5 și art. 18 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, poziția Guvernului în acea cauză referindu-se la neputința căilor interne de restabilire a drepturilor încălcate.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 28 ianuarie 2013 a fost atras în calitate de intervenient accesoriu de partea pîrîtului Ministerul Afacerilor Interne al RM.

Prin cererea de concretizare a pretențiilor reclamantul a înaintat pretențiile împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne.

Prin hotărîrea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 06 noiembrie 2015 acțiunea înaintată de avocatul Panțîru Victor în interesele lui Mătăsaru Anatol a fost admisă în parte. S-a constatat violarea art. 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului în sensul că Mătăsaru Anatol a fost arestat, escortat și deținut în condițiile inumane și degradante. S-a constatat violarea art. 5 alin. (1) al Convenției Europene a Drepturilor Omului în sensul eliberării unui mandat de arestare ilegal, fără a exista o bănuială rezonabilă că Mătăsaru Anatol ar fi comis o infracțiune. S-a încasat în beneficiul lui Mătăsaru Anatol din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor cu titlu de prejudiciu moral suma de 8000 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind nefondată. (f.d.173, 176-180, vol. I)

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 09 noiembrie 2015 avocatul Panțîru Victor, acționînd în interesele lui Mătăsaru Anatol a contestat-o cu apel, solicitînd casarea acesteia în partea ce ține de mărirea prejudiciului moral, respingerea cerinței de obligare a Procuraturii Generale de a-și prezenta scuze și încasarea cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărîri în această parte de admiterea a cerințelor integral. (f.d. 182, 207-209, vol. I)

Cu apel a contestat hotărîrea primei instanțe la 04 decembrie 2015 și Ministerul Finanțelor, solicitînd casarea hotărîrii Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 06 noiembrie 2015 cu emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea reclamantului să fie respinsă. (f.d. 184, 211-214, vol.I)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2016 a fost respins apelul declarat de Ministerul Finanțelor și admis apelul declarat de avocatul Panțîru Victor, care a acționat în interesele lui Anatol Mătăsaru. A fost modificată hotărîrea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 06 noiembrie 2015, în sensul majorării cuantumului sumei dispuse spre încasare cu titlu de prejudiciu moral. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Mătăsaru Anatol prejudiciul moral în mărime de 40 000 lei. În rest, hotărîrea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 06 noiembrie 2015 s-a menținut. (f.d. 4-17, vol. II)

În motivarea soluției sale instanța de apel a indicat că la 10.07.2009 Mătăsaru Anatol a fost reținut de către colaboratorii de poliție din cadrul Comisariatului de Poliție Orhei și ulterior ținut sub arest 27 zile, pe motiv că în cadrul urmăririi penale în cauza penală nr. 2009270220 au fost obținute probe, din care rezultă o bănuială rezonabilă precum că la 04.11.2007, în jurul orei 18:00, pe traseul de lîngă satul Zorile, r-nul Orhei, acesta, împreună cu o altă persoană, din intenții huliganice i-a aplicat un șir de lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului lui Gheorghe Vicol, sustrăgîndu-i bunurile materiale, iar partea vătămată Gheorghe Vicol a indicat direct că reclamantul a săvîrșit această infracțiune, precum și că există temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul Mătăsaru Anatol se va sustrage de la urmărirea penală. Prin sentința Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 10 noiembrie 2010, pronunțată în cauza penală nr. 1-100/10, Mătăsaru Anatol a fost achitat de sub învinuire de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. b) și f) Cod penal pe motiv că fapta nu a fost săvîrșită de inculpat. Sentința primei instanța a fost menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2011 și decizia Curții Supreme de Justiție din 23 decembrie 2011.

Reieșind din prevederile Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, s-a dedus faptul că autoritățile abilitate ale statului au sarcina pozitivă de a asigura persoanelor deținute în instituțiile de detenție condiții de deținere adecvate în vederea asigurării dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, precum și în scopul preîntâmpinării unui tratament inuman și degradant. Astfel, instanța de apel a reținut că Anatol Mătășaru a afirmat, iar nici unul din participanții la proces nu au negat că acesta a fost deținut într-o celulă cu dimensiunile 180 cm x 315 cm împreună cu alți doi deținuți, astfel încât fiecărui deținut îi revenea câte 1,57 cm, constatare făcută prin prisma art. 123 alin. (6) CPC.

Odată ce este notoriu că condițiile de detenție în IDP al CP Orhei nu corespund condițiilor acceptabile – contrariul nefiind probat de intimați, în speță a avut loc o violare a art. 3 al CEDO, concluzie la care just a ajuns și instanța de fond. În același timp, instanța de apel a reținut că odată cu constatarea pe cale judecătorească, prin sentință irevocabilă, a ilegalității atragerii reclamantului la răspundere penală și, subsecvent, a ilegalității prin prisma art. 5 al CEDO a reținerii acestuia, a avut loc încălcarea normei date, condiție ce nu a fost combătută de pârâți-intimați.

Este cert că odată ce Mătășaru Anatol a fost supus unei măsuri preventive în formă de reținere/arest, acest fapt constituie o restricție în privința dreptului reclamantului-apelant la libera circulație, astfel încât întreaga procedură urmează a fi realizată conform principiilor nominalizate.

Astfel, odată ce Anatol Mătășaru a fost supus detenției în condițiile apreciate de CtEDO ca fiind inumane și degradante, măsura aplicată în privința acestuia fiind contrară elementelor triplului test instituit de instanța europeană, este cert că acest fapt cauzează suferințe psihice reclamantului generate de limitarea drepturilor sale și de încălcarea acestora, ceea ce a generat, în mod inevitabil, suportarea unor frustrări, a incertitudinii și neliniștii ce nu pot fi compensate doar prin simpla constatare a unei violări.

Întru aprecierea întinderii compensației prejudiciului moral cauzat lui Anatol Mătășaru, instanța a reținut că acesta a fost deținut timp de 27 zile într-o celulă, ce nu corespunde exigențelor legale, astfel încât a existat circumstanțe de a conchide că detenția era una inumană și degradantă, s-a produs în calitate de măsură preventivă în cadrul unei cauze penale de învinuire a inculpatului, pentru care acesta a fost achitat irevocabil. Instanța a mai reținut că deși Mătășaru Anatol a fost recunoscut culpabil pentru acțiunile de dezordine în masă, prevăzute de art. 285 alin. (3) Cod penal, această învinuire nu a condiționat arestarea reclamantului, acesta fiind arestat pe capătul de învinuire, care ulterior nu s-a confirmat. Circumstanțele cauzei a determinat instanța de a reevalua mărimea compensației pentru suferințele morale suportate de reclamant în cuantum de 40 000 lei, a câte 1481 lei pentru fiecare zi de detenție, care s-a produs în baza unui mandat de arestare eliberat ilegal și deținut în condiții inumane și degradante. Iar suma de 180 000 lei pretinsă de reclamanta a fost considerată excesivă.

Referitor la cerința lui Anatol Mătășaru de compensare a cheltuielilor de judecată, instanța de apel cât și instanța de fond au apreciat că nu este în drept să

dispună compensarea unor cheltuieli de judecată ce nu au fost suportate de fapt, adică nu sunt reale, în condițiile în care există incertitudinea vis-a-vis de faptul dacă acestea vor fi suportate pe viitor sau nu.

Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, Ministerul Finanțelor a declarat recurs, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. (f.d. 20-24, vol. II)

În motivarea recursului a invocat că instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat dispozițiile art. 1405 Cod civil și art. 6 al Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Referitor la afirmațiile instanțelor ierarhic inferioare că au fost încălcate prevederile art. 3 și art. 5 al Convenției, le consideră neîntemeiate și lipsite de probe pertinente, or, în lipsa unor pretenții întemeiate de ordin material, Ministerul Finanțelor nu poate fi impus la compensarea prejudiciului referitor la pretențiile privind recunoașterea condițiilor inumane și degradante de detenție a lui Anatol Mătășaru.

Conform prevederilor art. 434 alin. (1) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 19 aprilie 2016, a fost expediată în adresa recurentului Ministerul Finanțelor, prin intermediul oficiului poștal cu scrisoare de însoțire nr. 6569 din 20 iunie 2016, însă confirmarea recepționării nu este la materialele cauzei. (f. d. 18, vol. II)

În condițiile descrise instanța de recurs consideră că cererea de recurs din 09 august 2016 este depusă în termen.

Analizând materialele dosarului prin prisma temeiurilor invocate în cererea de recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia că recursul declarat de către Ministerul Finanțelor nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Potrivit prevederilor art. 432 alin. (1) CPC părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În speță, Colegiul menționează că recursul în cauză conține obiecțiile de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate în recurs nu pot constitui temei de admitere a acestora, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, așa cum formal invocă recurentul și respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) CPC au caracter de concretizare a motivului de recurs, determinând cazurile concrete în prezența cărora se consideră că normele de drept material și procedural au fost încălcate sau eronat aplicate, astfel că recursul

exercitat conform secțiunii a 2-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Alin. (4) al aceluiași articol stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, călăuzindu-se de art. 440 CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume la lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În legătură cu cele constatate, examinând argumentele cererii de recurs prin prisma normelor legale ce reglementează relațiile dintre părți, ținând cont de actele anexate la dosar, se constată că recursul înaintat de Ministerul Finanțelor împotriva hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 CPC completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

D I S P U N E:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Finanțelor împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către avocatul Panțăru Victor în interesele lui Anatol Mătăsaru împotriva Ministerului Finanțelor și Procuraturii Generale, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului

Svetlana Filincova

Judecători

Dumitru Mardari

Maria Ghervas